

<https://doi.org/10.62837/2025.9.114>

AĞAMIROVA FATMA ŞAMİL
*Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və
İncəsənət Universiteti
E-mail:*

AKADEMİK DİSKURSUN SOSIAL-KULTUROLOJİ ASPEKTLƏRİ VƏ İNGİLİS İXTİSARLARININ SİSTEMLƏŞMƏSİ

XÜLASƏ

Məqalədə akademik diskurs çərçivəsində ingilis ixtisarlarının sosial və kulturoloji əhəmiyyəti təhlil edilir. Burada akademik diskursa təkcə bilikləri tədris edən deyil, həm də qloballaşma dövründə daha geniş sosial və mədəni kontekstləri əks etdirən dinamik sistem kimi yanaşılır. Tədqiqat ingilis ixtisarlarının formalaşması və istifadəsinin linqvistik cəhətdən səmərəli bilik mübadiləsi ehtiyacı ilə tarazlaşdıraraq danışıq dil vasitəsi kimi necə fəaliyyət göstərdiyinə diqqət yetirir. Tədqiqat həm də ixtisarların sadə reduksiya kimi deyil, o cümlədən müasir elmin mədəni, kommunikativ və pragmatik dəyərlərini əks etdirən semiotik vahidlər kimi araşdırır. Bundan əlavə, məqalə ingilis ixtisarlarının sistemləşdirilməsinin akademik diskursun özünün struktur və normativ tendensiyaları ilə dərinlən bağlı olduğunu göstərir.

Beləliklə, tədqiqat işi ixtisarların istifadəsini formalaşdıran sosial, mədəni və koqnitiv amilləri vurğulayaraq, təmiz linqvistik təhlildən kənarında öyrənilməsinə təhlil edir. İxtisarları sosial-diskursiv qarşılıqlı əlaqənin məhsulu kimi nəzərdən keçirərək, məqalə akademik diskursun sosial olaraq yerləşdirilmiş və uyğunlaşan sistem kimi daha əhatəli başa düşülməsini təklif edir.

Açar sözlər: akademik diskurs, ixtisarlar, sosial-mədəni aspektlər, sistemləşdirmə, ingilis dili, linqvistik uyğunlaşma

Akademik diskurs dedikdə yalnız elmi mətnlərdə, tədris prosesində, konfrans nitqlərində istifadə edilən dil və kommunikasiya formaları, o cümlədən informasiyanın ötürülməsi vasitələri deyil, həm də ictimai və mədəni strukturun bir ifadəsi nəzərdə tutulur. Bu cəhətdən akademik diskurs məsələsinə toxunduqda ilk növbədə akademik diskursun sosial-kulturoloji aspektlərini araşdırmaq lazımdır. Başqa sözlə, diskursun formalaşmasına təsir edən sosial və mədəni faktorlar və onların təsir əhəmiyyətinin müəyyən edilməsi lazımlıdır. Daha sonra isə ingilis dilində ixtisarların, qısaldılmış formaların, akademik diskurs daxilində necə sistemləşdiyi məsələyə yanaşmaq lazımdır.

XX əsrin 20-40-cı illərində L.V.Şerba tərəfindən filoloji biliyin dərin konsepsiyası irəli sürülmüş və onun ümumi təhsil dəyərləri sistemindəki əhəmiyyəti əsaslandırılmışdır. Bu konsepsiya o dövr üçün xüsusilə diqqətəlayiq idi. Belə ki, onun formalaşdığı zamanın filoloji meyllərə o qədər də uyğun gəlmədiyi düşünüldü. O, yeni təhsilin cizgilərini B.L.Pasternakın ifadəsi ilə desək, “keçmişin eniş-yoxuşlarından, müharibə və yoxsulluq illərindən süzülmüş” şəkildə görmüşdür.

Mövcud şəraitə baxmayaraq, L.V.Şerba təhsildə mədəniyyətin ali rolunu bəyan etmiş və bu mənada filologiyanın, xüsusən də tədris fənni kimi xarici dilin imkanlarını səciyyələndirmişdir. Böyük alimin o dövrdəki qaygıları haqqında düşünərkən istər-istəməz onları bugünkü filoloji təhsilimizdəki vəziyyətlə müqayisə edə bilərik. Qeyd edək ki, dar çərçivədə başa düşülən kommunikativ-praktik məqsədlərə yönəlik orientasiyanın güclənməsi filologiyanın məzmun özəyinin aşınmasına səbəb olur.

L.V.Şerbaya görə, xarici dil vasitəsilə mənimsənilən “yeni anlayışlar sistemi mədəniyyətin funksiyasıdır, mədəniyyət isə tarixi kateqoriyadır və cəmiyyətin və onun fəaliyyətinin vəziyyəti ilə əlaqədardır” [Владимировна, 2015: 25]. Bu kontekstdə dil təhsili yalnız sözlərin öyrənilməsi deyil, həm də dünya qavrayışının fərqli bir matrisinin mənimsənilməsi prosesidir. Deməli, xarici dil təliminin bir tərəfdən kommunikativ məqsədlərini, digər tərəfdən isə onun mədəni-tarixi xüsusiyyətlərini ayırmaq təhsil baxımından qüsurlu bir mövqe təşkil edir. İnformativ-mədəni komponentin rədd edilməsi isə sadəcə dar profilli texniki biliklərin formalaşmasına gətirib çıxarır. Bu, xüsusilə universitet səviyyəsi üçün daha çox aktualdır.

Akademik diskursun sosial-kulturoloji aspektləri

Akademik diskurs bir dil növü olaraq dilin sosial-mədəni mühitlə sıx bağlı olduğunu ifadə edir. Belə ki, müxtəlif ölkələrdə və mədəni kontekstlərdə akademik yazı və nitq formaları fərqlənə bilər. Bunun səbəbi dilin yalnız qrammatik quruluş deyil, həm də sosial kimliyi, mədəni dəyərləri və tədris (o cümlədən elm) ənənələri ilə bağlı olmasıdır. Məsələn, müasir sosiolinqvistika sahəsində dilin toplumdakı fəaliyyətini öyrənən tədqiqatlar dil-sosial münasibətlər bağlamında bu mövzunu aydınlaşdırır [Wulandari, 2018: 45].

Müasir tədqiqatlar göstərir ki, akademik diskursu yalnız dilçilik baxımından deyil, eyni zamanda mədəni kimlik, disiplinlərarası münasibətlər və peşəkar icmaların daxili kodları kontekstində nəzərdən keçirmək vacibdir. Məsələn, Discourse Studies adı ilə tanınan elm sahəsində aparılan tədqiqatlar göstərir ki, akademik diskurs universal bir model deyil, müxtəlif dillərdə və mədəniyyətlərdə təzahür edir və sosial-mədəni kimlik, o cümlədən elmi sahə (məsələn, biologiya, tarix, psixologiya və s.) kimi amillərin təsirinə məruz qalır.

Beləliklə, akademik diskursun sosial-kulturoloji aspektləri aşağıdakı kimi təsnif edilə bilər:

- Akademik yazı və nitq formaları yalnız dil strukturu deyil, həm də mədəni-sosial kodlar sistemidir. Başqa sözlə, hansı terminlərdən istifadə edilməsi, stilistikanın seçimi, formal və qeyri-formal komponentlərdən istifadə edilmə müəyyən sosial kontekstə işarə edə bilər;
- Disiplinlərarası fərqlər. Biologiya, ədəbiyyat, texnologiya kimi sahələr özünəməxsus diskursiv ənənələrə malikdir və bu ənənələr mədəni-sosial normalara bağlıdır ki, bu normalar arasındakı fərq dilin quruluşu və ifadəsi zamanı daha aydın şəkildə müşahidə edilir;
- Elm və tədris mühiti qloballaşdıqca dilin, mədəni dəyərlərin və akademik praktikaların qarşılıqlı təsirinin artması. Bu isə akademik diskursda yeni çətinliklər və imkanlar doğurur. Belə ki, dillərarası mübadilə, mədəni uyğunlaşma, qlobal akademik standartlar vs. kimi yeni ənənələr formalaşmaqdadır [Gotti, 2012: 67-68].

Buradan belə bir nəticəyə gəlmək olar ki, akademik diskursu başa düşmək üçün yalnız dil strukturuna deyil, onu formalaşdıran sosial və mədəni “arxa plan”a da baxmaq vacibdir.

Diskurs sosial-kulturoloji hadisə olaraq bir çox faktorlardan asılıdır. Onların sırasına aşağıdakılar daxil edilə bilər:

- 1) ümumi mədəniyyət faktorları;
- 2) akademik faktorlar (universitet mühiti);
- 3) tədris prosesinin baş verdiyi və keçirildiyi universitetin ənənələri [Самсонов, 2015: 29].

Birinci faktor çox mühüm, hətta həlledici görünsə də, həddən artıq geniş olduğu üçün onun üzərində çox durmaq məqsəduyğun olmaz. İkinci və üçüncü faktorları isə daha aydın nəzərdən keçirmək olar. Belə ki, məhz bu iki faktor akademik diskursun daxili nizamlayıcısı kimi çıxış edərək, onun spesifik dil və üslub normalarını formalaşdırır.

Universitet mühiti və akademik azadlıq

Bu amili izah etmək üçün ABŞ universitetlərini nümunə gətirmək olar. ABŞ-dəki universitet mühitinin (academia) ənənələri orta əsrlərə gedib çıxır. Qeyd edək ki, Avropa qitəsi ərazilərində ilk universitetlər XI–XII əsrlərdə (Paduya Universiteti, Sorbonna Universiteti, Oksford və s.) yaranmış və daha çox dini təhsil müəssisələrinin inkişafı nəticəsində formalaşmışdılar. Universitetlər birbaşa kilsədən asılı deyil, aristokrat mesenatlar hesabına saxlanılırdı. Məhz o zamanlar müasir akademik diskursun anlaşılması üçün olduqca vacib olan akademik azadlıq (ingiliscə: academic freedom) anlayışı da meydana gəlmişdir. Orta əsr universitetlərinin professor-müəllim heyəti və tələbələri xüsusi imtiyazlardan istifadə edirdilər: onlar gəlir vergisindən azad edilmiş, yerli məhdudiyyətlər isə onlara şamil edilmirdi. Başqa sözlə onlar həbs oluna bilməzdilər və hətta qarət və qətl kimi cinayətlər baş verdiyi halda onlara bağlılanırdı [Ellwood, 1920: 335].

Qeyd edək ki, hazırda ABŞ-də fəaliyyət göstərən universitetlər akademik azadlığın bəzi əhəmiyyətli qoruyub saxlamağa nail olmuşdur. Şübhəsiz ki, amerikalı universitet müəllimləri qarət və ya qətlə bağışlanmasında israr etmir. Digər tərəfdən gəlir vergisindən azad olunma məsələsi isə hələ də aktual olaraq qalır. Başqa sözlə, akademik azadlıq əhəmiyyəti müasir dövrdə dəyişikliklərə uğramış və bir qədər fərqli mənə kəsb etmişdir.

Akademik azadlığın müasir mənası və məhdudyyətləri

Müasir dövrdə “akademik azadlıq” dedikdə universitet professorunun (tədris edən) administrasiyanın (universitet və ya digər qurumun rəhbər vəzifəsi) fikirlərindən asılı olmayaraq, lazım bildiyi şəkildə dərs demək hüququna malik olması deməkdir. Bu, tədris materiallarını, tələbə işlərinin qiymətləndirilməsi sistemini, testləri, tədris metodikasını və bir çox digər məqamları əhatə edir. Başqa sözlə, administrasiyanın professorun pədaqoji fəaliyyətinə qarışmaq hüququ yoxdur. Əlbəttə, kafedra müdiri və ya dekan öz arzularını bildirə bilər, lakin bu arzuların inzibati qüvvəsi yoxdur. Professorun – müəllimin hətta bu cür diskussiyalarda iştirak etməmək hüququ da var və buna görə müəllim heç bir mənfi təsir ilə üzləşməməlidir. Akademik azadlığın mövcudluğunun əsas səbəbi professor-müəllim heyətinin rəhbərliyin özbaşınalığından qorunmasıdır. Belə ki, heç kim tədris olunan fənni müəllimdən yaxşı bilə bilməz və bu nöqtəyi-nəzərdən rəhbərliyin tədris prosesinə müdaxiləsi tədris səviyyəsinin və universitetin nüfuzunun aşağı düşməsinə səbəb ola bilər.

İngilis ixtisarlının akademik diskursda rolu

İndi isə diqqətimizi “ixtisarlər” (abbreviations) məsələsinə yönəldək və onların akademik diskurs daxilində necə işlədiyini araşdıraq. “İxtisar” dedikdə, tam ifadənin qısaltılması – məsələn “etc.” (et cetera), “e.g.” (for example), “USA” (United States of America) kimi formalar nəzərdə tutulur və bu formalar ingilis dilində akademik yazı və nitqdə geniş istifadə edilir.

Linqvistik araşdırmalar göstərir ki, ixtisarlının istifadəsi dilin “qənaəti” prinsipi ilə əlaqədardır: yəni dil istifadəçiləri daha az resursla daha çox mənanı ötürmək istəyirlər. Məsələn, morfoloji nəzəriyyələrdə göstərilir ki, ixtisar formaları leksikal qısaltma prosesinin ayrılmaz bir hissəsidir [Tosheva & Sadullayeva, 2025: 14]. Bu, biliyin sürətlə artdığı müasir dövrdə məlumat mübadiləsinin tempinə uyğunlaşma tələbatından irəli gəlir. Buna əlavə olaraq, ixtisarlının seçilməsində yalnız qrammatik və leksikal faktorlar deyil, həm də sosial-kulturoloji amillər də mühüm rol oynayır. Məsələn, ixtisar müəyyən sahələrdə (təbii, hüquq, texnologiya) peşəkar kimliyin göstəricisi ola bilər. Bəzi dilçilər belə hesab edir ki, ingilis dilində olan ixtisarlının funksiyası yalnız qısaltmaq deyil, eyni zamanda müəyyən sosial qrupun dilində “kod” rolunu oynayaraq, bu qrupun üzvləri arasında ünsiyyəti asanlaşdırmaqdır.

Akademik diskursla bağlı baxışda isə bu belə görünür: ixtisarlar akademik mətnə həm praktiki (vaxt) qənaət vasitəsi kimi, həm də stilistik və diskursiv funksiya kimi daxil olur. Onlar yazıda formallığı təmin etməklə yanaşı, oxucuya və iştirakçıya “mən bu sahənin dilini bilirəm” mesajı ötürə bilər. Beləliklə, ixtisarlar bir növ semiotik nişan funksiyasını daşıyaraq, bilik sahəsinə aidiyyəti simvolizə edir. Başqa sözlə, ixtisarlar peşəkar və akademik kimliyin bir parçasına çevrilir.

İxtisarların sistemləşməsi və meyllər

İxtisarların akademik diskurs daxilində sistemləşməsi mövzusu bir qədər mürəkkəbdir. “Sistemləşmə” dedikdə, ixtisarların seçimi, istifadəsi, standartlaşdırılması, disiplinlərarası yayımlarda qəbul olunma səviyyəsi kimi çoxşaxəli proseslər nəzərdə tutulur. İlk olaraq qeyd etmək lazımdır ki, struktur baxımından ixtisarlar müxtəlif modellərlə formalaşır: ilkin hərfərdən ibarət (initialisms), akronimlər (acronyms və ya yeni söz kimi oxunan qısaltmalar), heca-qısaltmalar və s. Məsələn, hüquq sahəsində aparılan araşdırmalar göstərir ki, ingilis dilində hüquqi ixtisarlar əsasən ilkin hərf modelinə əsaslanır [Abdullaeva, 2023: 221-222]. Bu modellər məlumatın sıxlığı və dərhal tanınma imkanı arasında tarazlıq yaratmaq funksiyasını daşıyır.

Digər tərəfdən, kommunikasiyanın qlobalaşması nəticəsində ixtisarların universallaşma tendensiyası baş verir. Yəni müəyyən ixtisarlar çoxsaylı ölkələrdə və dillərdə qəbul olunmağa başlanır. Bunun nəticəsində akademik yayınlarda və konfrans materiallarında “dil baryeri” bir qədər azalmağa başlamışdır. Lakin bu proses eyni zamanda mədəni adaptasiyaya da məruz qalır: ixtisarların istifadəsinə münasibət mədəniyyətə, peşə icmasına və tədris ənənəsinə bağlı ola bilər. Bu isə ixtisarların qlobal mübadiləsi ilə yerli akademik normativlər arasında daimi bir gərginlik sahəsi yaradır.

Nəhayət son olaraq, akademik diskursun sosial-kulturoloji aspektləri ixtisarların sistemləşməsinə təsir edir. Məsələn, bir ölkədə akademik yazıda “e.g.” və “i.e.” kimi latın əsaslı ixtisarlar geniş istifadə olunursa, başqa məkanda bu formaların işlənməsi daha məhdud ola bilər. Bu, qlobal akademik üslubla lokal tədris mədəniyyətinin dialektik qarşılıqlı təsirinin bəriz nümunəsidir. Bu cəhətdən yerli dilin akademik ənənələri, tədris sistemi və stil istiqamətləri önəmli rol oynayır. Akademik diskursun normativləri dəyişdikcə ixtisarların da forması, istifadəsi və qəbul edilməsi dəyişə bilər. Buna görə də, ixtisarların öyrənilməsi bir növ intizamın və ya mədəni qrupun daxili kommunikativ kodlarının deşifrə edilməsi kimi qəbul edilə bilər. Başqa sözlə, ixtisarlar bilik sahəsinin daxili iyerarxiyasını və onun üzvlərinin ümumi dildən fərqlənmə arzusunu simvolizə edən linqvistik artefaktlardır.

Sosial-kulturoloji aspektlər

Qeyd edildiyi kimi, ixtisarların yalnız dil səviyyəsində deyil, sosial və mədəni səviyyədə də funksiyaları vardır [Zhou, 2021: 9-11]. Bu cəhətdən ixtisarların sosial-mədəni funksiyalarına aşağıdakılar aid edilə bilər:

- Peşəkar kimlik: akademik məqaləni yazan müəllif ixtisarlara düzgün və standart formada istifadə edərək sahəsinin dilinə daxil olduğunu göstərmiş olur. Bu həm də oxucuda həmin müəllifin bu sahədə etibarlı olduğu təəssüratını yarada bilər. Doğru ixtisar seçimi müəllifin bilik dərinliyinin və intizam kodlarına hörmətinin nümayişidir;
- Disiplinlərarası kommunikasiya: müxtəlif elm sahələri arasındakı əməkdaşlıqda və konfrans nitqlərində ixtisarlara sahənin “ana dil”inə çevrilə bilər. Bu isə mədəni və dil baxımından fərqli iştirakçılar üçün bir növ “ortaq kod” rolunu oynayır.
- Mədəni adaptasiya: məsələn, ingilisdilli akademik mühitdə formalaşmış ixtisarlara başqa dillərə tərcümə edilərkən və ya yerli akademik mühitdə yenidən işləyəndə müəyyən dəyişikliklərə məruz qalır. Bu proses, diskursun yerli mədəniyyətə uyğunlaşmasını göstərir. Adaptasiya nəticəsində yaranan yerli ixtisar variantları isə həmin sahənin milli elmi ənənələrini əks etdirən lingvistik amillərdir [Djauhari, 2025: 184-185].

Tətbiqi məsələlər və problemlər

İlkin baxışdan ixtisarlara istifadəsi elə də problemlənməyən bir məsələ kimi görünə bilər, lakin reallıqda bu sahədə bir sıra çətinliklər də mövcuddur. Bunlara daxildir:

- Oxucu üçün anlaşılmaqlıq: ixtisarlara tez-tez və ya qeyri-standart şəkildə istifadəsi oxucu üçün diskursu mürəkkəbləşdirə bilər və məlumatın ötürülməsində problemlənməyə ola bilər. Xüsusilə interdisiplinar sahələrdə eyni ixtisara müxtəlif mənaları daşması ciddi kommunikativ maneələr yarada bilər;
- Terminologiya və standartlaşma: akademik jurnallar və nəşriyyatlar müxtəlif stil standartlarına malikdir (APA, MLA, Chicago və s.). İxtisarlara hansının qəbul edildiyi və necə istifadə edildiyi standart fərqi görə dəyişə bilər;
- Dil və mədəni uyğunlaşma: yerli akademik mühitlərdə ixtisarlara istifadəsi dilin strukturu və mədəni ənənələri ilə birbaşa bağlıdır. Belə ki, ingilis dilində geniş istifadə edilən ixtisar başqa dildə eyni qəbul edilməyə bilər və ya de-adaptasiya edilə bilər. Bu fərqlər beynəlxalq əməkdaşlıq zamanı akademik mətnlərin adekvat tərcüməsini və uyğunlaşmasını tələb edir.

Nəticə. Müasir elmi-texniki tərəqqinin inkişafı onu göstərir ki, bilik istehsalı ilə bu biliklərin yayılması üçün istifadə olunan kommunikasiya vasitələri (diskurs) arasında sıx və dinamik əlaqələr mövcud olmuşdur. Bu əlaqələrin dərinlən təhlili, lingvistik normativlərin sosial-kulturoloji çərçivələrlə kəsişməsi nəticəsində akademik diskursun öyrənilməsi müasir dilçiliyin və sosiologiyaya önəmli bir istiqamətə çevrilmişdir. Akademik ünsiyyətin sosial-mədəni cəhət və

xüsusiyyətlərinin, o cümlədən ingilis dilindəki ixtisarlara intensiv istifadəsinin qlobal elmi ictimaiyyətdə oynadığı rolun müəyyən olunmasında müstəsna əhəmiyyət kəsb etməklə, bu tədqiqat sahəsi linqvistik araşdırmaların mühüm istiqamətlərindən birinə çevrilmişdir.

Beləliklə, ixtisarlara sistemləşdirilməsi dilin yalnız qənaət funksiyasını deyil, həm də onun sosial-diskursiv adaptasiya qabiliyyətini nümayiş etdirir. Bu cəhətdən qeyd etmək lazımdır ki, akademik diskursun səmərəliliyi sadəcə linqvistik düzgünlüyü tələb etmir, o, həm də qlobal elmi ictimaiyyətin mürəkkəb sosial-kulturoloji gözləntilərinə və kommunikativ tələblərinə şüurlu şəkildə cavab verən sistemli bir yanaşmanın qurulması ilə bağlıdır.

ƏDƏBİYYAT

1. Abdullaeva, L.A. (2023). Structural Classification of Legal Term Abbreviations in English and Uzbek Languages. *EPRA International Journal of Multidisciplinary Research*, vol. 9, no. 2, pp. 216-225.
2. Djauhari, O.S. (2025). A Sociolinguistic Study of English Abbreviations Frequently Used by Gen Z on Tiktok. *Jurnal Bima : Pusat Publikasi Ilmu Pendidikan Bahasa dan Sastra*, vol. 3, no. 3, pp. 183-189. <https://doi.org/10.61132/bima.v3i3.2158>
3. Ellwood P.C. (2005). *The History Of Education*. Houghton Mifflin Company, 2005 edition, 522.
4. Gotti, M. (2012). Cross-cultural aspects of academic discourse. *Brno Studies in English*, vol. 28, no. 2, pp. 59-78. <https://doi.org/10.5817/BSE2012-2-4>
5. Tosheva, G.K., Sadullayeva M.A. (2025). Formation and Semantic System of Abbreviations: a Study Based on English and Uzbek Examples. *Modern Digital Technologies in Education: Problems and Prospects*, 2(5), pp. 13–15. <https://incop.org/index.php/mod/article/view/1433>
6. Wulandari, D. (2018). Language Socialization of Written Academic Discourse. *Culturalistics: Journal of Cultural, Literary, and Linguistic Studies*, vol. 2, no. 1, pp. 42-49. <https://doi.org/10.14710/culturalistics.v2i1.1976>
7. Zhou, L. (2021). Cross-Cultural Mentoring: Cultural Awareness & Identity Empowerment. *InterActions: UCLA Journal of Education and Information Studies*, vol. 17, no. 1, 15 p. <https://doi.org/10.5070/D417150292>
8. Владимировна, К.Е. (2015). Академический Дискурс как Дискурс Культуры. *Академический Дискурс и Дискурсивный Подход в Преподавании Иностранных Языков*, Минск, 25-26.
9. Самсонов, П. (2015). Академический Дискурс в Государственных Университетах США. *Академический Дискурс и Дискурсивный Подход в Преподавании Иностранных Языков*, Минск, 29-30.

AGAMIROVA FATMA SHAMIL
*Azerbaijan State University
of Culture and Arts*

SOCIOCULTURAL ASPECTS OF ACADEMIC DISCOURSE AND SYSTEMATIZATION OF ENGLISH ABBREVIATIONS

SUMMARY

This paper analyzes the social and culturological dimensions of English abbreviations within academic discourse. Academic discourse is viewed as a dynamic system that not only transmits knowledge but also reflects broader social and cultural contexts, especially in the era of globalization. The study focuses on how the formation and use of English abbreviations function as a prominent linguistic tool, balancing linguistic economy with the need for efficient knowledge exchange. The research also investigates abbreviations not just as simple reductions, but as semiotic units that reflect the cultural, communicative, and pragmatic values of modern academia. Furthermore, the paper argues that the systematization of English abbreviations is deeply tied to the structural and normative tendencies of academic discourse itself.

Ultimately, the research advocates for studying abbreviations beyond pure linguistic analysis, emphasizing the social, cultural, and cognitive factors that shape their use. By treating abbreviations as products of socio-discursive interaction, the paper offers a more comprehensive understanding of academic discourse as a socially embedded and adaptive system. This approach allows us to see abbreviations not merely as linguistic economy but as indicators of the institutional and cultural structuring of knowledge. Thus, the future evolution of academic discourse plays a key role in understanding how language flexibly reacts to social change.

Keywords: academic discourse, abbreviations, sociocultural aspects, systematization, English language, linguistic adaptation

АГАМИРОВА ФАТМА ШАМИЛЬ

*Азербайджанский Государственный Университет
Культуры и Искусств*

СОЦИОКУЛЬТУРНЫЕ АСПЕКТЫ АКАДЕМИЧЕСКОГО ДИСКУРСА И СИСТЕМАТИЗАЦИЯ АНГЛИЙСКИХ АББРЕВИАТУР

РЕЗЮМЕ

Данная статья анализирует социальные и культурологические аспекты использования английских аббревиатур в академическом дискурсе. Академический дискурс рассматривается как динамичная система, которая не только передает научное знание, но и отражает широкие социальные и

культурные контексты, особенно в эпоху глобализации. Исследование сфокусировано на том, как образование и функционирование английских аббревиатур выступают в качестве значимого лингвистического инструмента, который обеспечивает баланс между лингвистической экономией и необходимостью эффективного обмена знаниями. Аббревиатуры изучаются не просто как лексические сокращения, а как семиотические единицы, отражающие культурные, коммуникативные и прагматические ценности современного научного сообщества.

Более того, исследование выступает за изучение аббревиатур, выходящее за рамки чисто лингвистического анализа, с акцентом на социальные, культурные и когнитивные факторы, определяющие их использование. Рассматривая аббревиатуры как продукты социально-дискурсивного взаимодействия, статья предлагает более полное понимание академического дискурса как социально укоренённой и адаптивной системы. Такой подход позволяет рассматривать аббревиатуры не только как элемент языковой экономии, но и как индикаторы институциональной и культурной структуризации знания. Таким образом, будущая эволюция академического дискурса играет ключевую роль в понимании того, как язык гибко реагирует на социальные изменения.

Ключевые слова: академический дискурс, аббревиатуры, социокультурные аспекты, систематизация, английский язык, лингвистическая адаптация

**Rəyçi: f.ü.f.d. Əhmədova S.S.
tərəfindən çapa tövsiyə olunmuşdur**